

Sygn. akt II Ca 1802/15

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Buła (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Katarzyna Biernat-Jarek SR (del.) Przemysław Strzelecki

Protokolant: protokolant Piotr Maczuga

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2015 r. w Krakowie

na rozprawie sprawy z urzędu

przy uczestnictwie Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta K.

o ustanowienie kuratora spadku

na skutek apelacji kuratora A. K.

od postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa- Śródmieścia w Krakowie

z dnia 11 czerwca 2015 r., sygnatura akt I Ns 438/08/S

postanawia:

oddalić apelację

SSR Przemysław Strzelecki SSO Grzegorz Buła SSO Katarzyna Biernat- Jarek

Sygnatura akt: II Ca 1802/15

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 3 grudnia 2015 roku.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 11 czerwca 2015 roku Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie w punkcie I zwolnił A. K. z funkcji kuratora spadku po J. G. zmarłym dnia 10 stycznia 1952 roku w U. P. G. w Wielkiej Brytanii; w punkcie II ustanowił M. T. kuratorem spadku po w/w J. G.; w punkcie III zobowiązał kuratora spadku M. T. do złożenia sprawozdania z przejęcia kurateli spadku po J. G. w terminie 2 miesięcy licząc od ostatniego dnia miesiąca w którym uprawomocni się niniejsze postanowienie; w punkcie IV zwolnił od dalszego udziału w sprawie A. J. i D. Z..

Orzeczenie to zapadło w następującym stanie faktycznym:

W okresie sprawozdawczym od dnia 1 maja 2013 roku do 30 kwietnia 2014 roku Kurator spadku – jak oświadczył – czynił dalsze starania o uzyskanie odpisu testamentu, bez sukcesów. Poza tym, jak oświadczył, w sieci Internet poszukiwał spadkobierców J. G., bez rezultatów.

Dodatkowo w sprawozdaniu za okres od 1 maja 2013 roku do 30 kwietnia 2014 roku, Kurator spadku oświadczył, że w zakresie nieruchomości przy ulicy (...)

9 w K. pomiędzy współwłaścicielami tej nieruchomości a Kuratorem spadku współpraca przebiega bez większych konfliktów. Dodatkowo na nieruchomości został wykonany remont piwnic i stropów, pokryty ze zgromadzonych środków. Nieruchomość przy ulicy (...) w K. zarządzana jest przez T. O.. Kurator poinformował, że czynione są starania zmierzające do wyodrębnienia lokali w tym budynku. W związku z opróżnieniem lokalu numer (...) Kurator oświadczył, że prowadzi remont tego lokalu. Jest to remont kapitalny, związany z wymianą wszystkich instalacji, zmianą sposobu ogrzewania lokalu, wymianą stolarki okiennej i drzwiowej co łączy się ze znacznymi wydatkami. Nieruchomość przy ulicy (...) w K. została przez Kuratora zabezpieczona poprzez zagrodzenie jej części.

Remont lokalu numer (...) w nieruchomości przy ulicy (...) w K. w okresie od 1 maja 2013 roku do 30 kwietnia 2014 roku pochłonął co najmniej 105 tysięcy złotych. Wyżej opisany lokal numer (...) ma powierzchnię 67 metrów kwadratowych i został wyremontowany przez Kuratora za łączną kwotę 160 000 złotych. Kurator wynajmuje lokale w budynku przy ulicy (...) w K..

Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po J. G. toczyło się przed tutejszym Sądem pod sygnaturą akt. I Ns 704/09/S. Postępowanie to zostało zawieszono postanowieniem z dnia 21 listopada 2011 roku. Jak stwierdził Sąd w uzasadnieniu postanowienia o zawieszeniu postępowania, w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku po J. G., konieczne jest dokonanie wykładni testamentu J. G. i przeprowadzenie w tym celu postępowania dowodowego z udziałem osób wymienionych w testamencie. Skoro nie zostało wykonane zarządzenie Sądu (wzywające do wskazania czy wymienione w testamencie J. G. osoby pozostają przy życiu, jaki jest adres ich zamieszkania, względnie do wskazania dat i miejsc ich śmierci i ich następców prawnych), to nie można w sprawie nadać dalszego biegu. Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem

z dnia 26 kwietnia 2012 roku oddalił zażalenie od wyżej opisanego postanowienia

o zawieszeniu postępowania. Postanowieniem z dnia 7 grudnia 2012 roku tutejszy Sąd Rejonowy umorzył postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po J. G..

W ocenie Kuratora spadku przyczyną umorzenia wyżej opisanego postępowania było „niedostarczenie testamentu lub innych dokumentów”. Kurator zwracał się o wydobywanie testamentu.

Kandydat na kuratora spadku M. T. łącznie prowadził 12 kuratel spadku (z czego kilka zakończył i w kilku złożył wnioski o stwierdzenie nabycia spadku), prowadził 40 kuratel dla nieznanych z miejsca pobytu, które w dużej ilości dotyczyły osób wpisanych w XIX wieku do (...). W ramach prowadzonych kuratel M. T. zajmował się również zarządzaniem majątkiem spadkowym. Kandydat pracował przez 6 lat na stanowisku asystenta sędziego w wydziałach cywilnych sądów rejonowych, posługuje się językiem angielskim, komunikuje się również w języku francuskim. M. T. ma również doświadczenie w prowadzeniu spraw o zasiedzenie nieruchomości.

Powyższych ustaleń Sąd Rejonowy dokonał na podstawie przeprowadzonych dowodów z zeznań kandydata na kuratora oraz wyjaśnień obecnego Kuratora spadku, które to dowody w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich prawdziwości.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy powołując treść art. 667 k.p.c. art. 935 § 1 k.p.c. oraz art. 937 k.p.c. wskazał, że usprawiedliwieniem zmiany osoby kuratora spadku było stwierdzenie nieprawidłowego sprawowania funkcji przez kuratora spadku. Postanowieniem z dnia 26 marca 2015 roku Sąd oddalił wniosek o zatwierdzenie sprawozdania Kuratora spadku nieobjętego po J. A. K. za okres od 1 maja 2013 roku do 30 kwietnia 2014 roku. Postanowienie to uprawomocniło się z dniem 17 kwietnia 2015 roku., co w ocenie Sądu stanowiło oczywisty dowód nieprawidłowego wykonywania funkcji kuratora spadku przez A. K.. Sąd wskazał także, iż w

przedmiotowym postępowaniu działania kuratora polegały na czynieniu starań o uzyskanie odpisu testamentu oraz na poszukiwaniach spadkobierców J. G. w sieci Internet, co ostatecznie nie przyniosło rezultatów. Na pytanie Sądu podczas składania ustnego sprawozdania w dniu 26 marca 2015 roku o przyczynę umorzenia postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po J. G., Kurator spadku nie potrafił odpowiedzieć. Twierdził, że brakowało pewnych dokumentów, ale nie wiedział jakich i stwierdził, że starał się wyłącznie o uzyskanie testamentu. Sąd Rejonowy powziął również wątpliwości co do intensywności podejmowanych przez Kuratora czynności zmierzających do wydobycia testamentu, więc zarządzeniem z dnia 27 lipca 2014 roku wezwał Kuratora do udokumentowania podejmowanych starań o wydobycie testamentu. W odpowiedzi na powyższe Kurator przesłał kopię pisma adresowanego do Wydziału Konsularnego Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w L. datowanego na 26 marca 2014 roku. W wykonaniu kolejnego wezwania o przedstawienie informacji, czy została udzielona odpowiedź na pismo z 26 marca 2014 roku oraz na wezwanie do przedłożenia tej odpowiedzi, Kurator poinformował Sąd, że uzyskał informację, że oryginał testamentu został przesłany do akt I Ns 704/09/S. Powyższe zdaniem Sądu pierwszej instancji w sposób dobitny pokazywało, że działania Kuratora spadku nie zmierzały w rzeczywistości do uzyskania stwierdzenia nabycia spadku po J. G. i niedopuszczalne jest, by kurator spadku nie był zorientowany w tym co stanowi przeszkodę w rozpoznaniu sprawy o stwierdzenie nabycia spadku po osobie po której sprawuje tę kuratelę.

Jak wskazał Sąd Rejonowy, co prawda sprawozdanie za okres od 1 maja 2014 roku do 30 kwietnia 2015 roku nie było jeszcze przedmiotem rozpoznania, lecz już pobieżne zapoznanie się z nim i załączonymi doń dokumentami zdaniem Sądu pozwalało na stwierdzenie, że aktywność Kuratora istotnie zwiększyła się po dniu 26 marca 2015 roku (po odmowie zatwierdzenia sprawozdania). W ocenie Sądu Rejonowego prowadzona przez Kuratora A. K. rachunkowość i działania finansowe nie poddają się kontroli sądowej. Sprawozdanie finansowe powinno zawierać zestawienie wpływów i ponoszonych wydatków, ich opisanie w razie potrzeby i udokumentowanie. Tego obowiązku Kurator konsekwentnie nie wykonywał mimo, że Sąd zwracał na to już uprzednio uwagę Kuratorowi.

Jednakże w ocenie Sądu Rejonowego najistotniejszym z perspektywy prawidłowości sprawowanego zarządu majątkiem spadkowym, był fakt, że Kurator podejmował czynności w sposób niewątpliwy przekraczające zakres zwykłego zarządu, bez zezwolenia Sądu, naruszając przy tym przepis art. 935 § 3 k.p.c. w związku z art. 666 § 2 k.p.c. Taką czynnością niewątpliwie był remont lokalu numer (...) w nieruchomości przy ulicy (...) w K. za kwotę ponad 160 000 złotych. Remont ten został wykonany bez zgody Sądu, bez uprzedniego przeprowadzenia postępowania dowodowego w przedmiocie zasadności remontu, tym bardziej, że takie decyzje, nawet jeśli były słuszne, powinni podejmować właściciele majątku, tym bardziej, że lokal ten nie stanowi odrębnej własności, nie wiadomo czy zostanie przyznany spadkobiercom J. G. w razie zniesienia współwłasności nieruchomości, a ewentualne uzyskanie zwrotu nakładów poczynionych na nieruchomość jest niepewne. Składając ustne wyjaśnienia Kurator powołał się na zgodę, którą miał uzyskać od Sądu na dokonanie tego remontu, jednak, jak wskazał Sąd pierwszej instancji w aktach sprawy brak jest jednak jakiegokolwiek decyzji procesowej w tej sprawie. Protokół rozprawy z dnia 9 września 2013 roku zawiera zapis: „Kurator wskazuje, że jeden z najemców lokalu przy ulicy (...) zmarł i będzie zachodziła potrzeba wyremontowania tego lokalu i jego wynajęcia.” Wobec faktu, że przebieg ówczesnego posiedzenia nie był rejestrowany, nie sposób obecnie odtworzyć jakąś informację istotnie Kurator przekazał Sądowi odnośnie remontu tego lokalu. Niewątpliwie w protokole brak jest informacji o tym, że będzie to remont kapitalny, za kwotę przeszło 160 000 złotych, a w szczególności brak jest postanowienia Sądu o wyrażeniu zgody na remont lokalu. Wobec tego twierdzenia Kuratora odnośnie uzyskania zgody Sądu na prowadzony remont były zdaniem Sądu Rejonowego nieuprawnione, a Kurator powinien był ocenić tę czynność jako przekraczającą zwykły zarząd majątkiem spadkowym. Co więcej, w sprawozdaniu Kurator poinformował także Sąd, że wynajmuje lokale w budynku przy ulicy (...) w K., co również odbywało się bez zgody Sądu. Powyższe okoliczności, jak wskazał Sąd Rejonowy spowodowały utratę zaufania co do prawidłowego sprawowania kurateli spadku przez A. K., co implikowało wydanie rozstrzygnięcia z punktu I postanowienia.

Uzyskane zaś informacje o M. T. w ocenie Sądu pierwszej instancji pozwalają na stwierdzenie, że daje on rękojmię prawidłowego wykonywania powierzonej mu funkcji. M. T. sprawuje funkcję kuratora spadku w innych sprawach w tut. Wydziale, ma w tym zakresie doświadczenie, a sposób sprawowania tej funkcji w innych sprawach nie budził wątpliwości Sądu, czego wyrazem były zatwierdzone sprawozdania ze sprawowanej kurateli.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł kurator A. K., zaskarżając je w części, to jest w zakresie punktów I, II i III i zarzucił:

1. naruszenie art. 667 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez uznanie iż na dzień wydania skarżonego postanowienia kurator nie poczynił należytych starań zmierzających do wyjaśnienia kto jest spadkobiercą po J. G. i przez to nie zmierzał do zawiadomienia spadkobierców o stanie sprawy, a przez to do zakończenia postępowania spadkowego;
2. naruszenie art. 935 § 3 k.p.c. w zw. z art. 666 § 2 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez uznanie iż na dzień wydania skarżonego postanowienia nakłady poczynione tytułem remontu lokalu położonego w nieruchomości wchodzącej w skład masy spadkowej przy al. (...) pod numerem 8 naruszają zasady prawidłowego zarządu, oraz przekraczają jego zwykły zakres, co stanowić ma uzasadnienie dla zwolnienia kuratora ze sprawowanej przez niego funkcji.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty A. K. wniósł o uchylenie postanowienia w zaskarżonej części i przyznanie poniesionych kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w całości podziela i przyjmuje za własny ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny.

Cel ustanowienia kuratora spadku wynika z art. 667 k.p.c. Mianowicie, jego podstawowym obowiązkiem jest poszukiwanie spadkobierców zarządzanego przez niego spadku, a nadto kurator spadku zarządza majątkiem spadkowym pod nadzorem sądu spadku. K. K. (Stanowisko prawne kuratora spadku, P.. 1967, nr 12, s. 20 i n.) - z przytoczeniem literatury przedmiotu - podziela zapatrywanie, że kuratora spadku powołuje się wyłącznie do sprawowania zwykłego zarządu. Odwołując się do art. 935 § 1 k.p.c. mającego zastosowanie również do kuratora spadku (art. 667 § 2 k.p.c.) oraz przykładów przytoczonych w art. 935 § 1 i 2 k.p.c., a także art. 936 k.p.c. autor wskazuje, że zwykły zarząd to normalne czynności związane z prawidłowo rozumianymi funkcjami gospodarowania i administrowania majątkiem, do których zalicza się np. regulowanie podatków, dokonywanie bieżących napraw czy robót, pobieranie w zastępstwie spadkobierców wszelkich pożytków z nieruchomości, spieniężanie ich w granicach zwykłego zarządu. Obowiązkiem kuratora jest także ustalenie, kto jest spadkobiercą i zawiadomienie spadkobierców o otwarciu spadku. Z regulacji zawartej w art. 667 k.p.c. płynie - zdaniem A. S. (Zarząd..., cz. III, s. (...)) - wniosek, że obejmuje on zarząd sensu largo i sensu stricto. Zarząd spadku nieobjętego sensu largo będzie obejmował zarząd majątkiem spadkowym i powinność ustalenia spadkobierców oraz ich zawiadomienia o otwarciu spadku (art. 667 § 1 i 2 k.p.c.). Natomiast zarząd spadku nieobjętego sensu stricto będzie mieścił w sobie jedynie czynności dotyczące majątku spadku (art. 667 § 2 k.p.c.). Czynności dokonywane przez kuratora spadku obejmują czynności zwykłego zarządu i czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu. Stosownie do art. 667 § 2 k.p.c. do sprawowanego przez kuratora, pod nadzorem sądu spadku, zarządu majątkiem spadkowym stosuje się odpowiednio przepisy o zarządzie w toku egzekucji z nieruchomości.

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że w ocenie Sądu Okręgowego pierwszą okolicznością wpływającą na prawidłowość zaskarżonego orzeczenia był fakt, iż Sąd I instancji postanowieniem z dnia 26 marca 2015 roku dając wyraz swojego niezadowolenia z czynności podejmowanych przez kuratora oddalił wnioski o zatwierdzenie sprawozdania za okres sprawozdawczy od 1 maja 2013 roku do dnia 30 kwietnia 2014 roku. Co prawda orzeczenie to nie zostało zaskarżone, nie został także złożony wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia, a w obecnym postępowaniu nie podlegało kontroli instancyjnej, jednakże sporządzone przez Sąd Rejonowy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia było na tyle szerokie, że Sąd Okręgowy poznał także motywy jakimi kierował się ten Sąd wydając postanowienie z dnia 26 marca 2015 roku. Analizując zatem treść zaskarżonego orzeczenia w zestawieniu z całokształtem zgromadzonego materiału dowodowego, Sąd odwoławczy uznał, że motywacja Sądu pierwszej instancji

była przekonująca. Zgodzić bowiem należało się, że działania kuratora w okresie sprawozdawczym od 1 maja 2013 roku do dnia 30 kwietnia 2014 roku uzasadniały decyzję Sąd Rejonowego o potrzebie dokonania zmiany osoby kuratora. Co więcej we wniesionym środku odwoławczym kurator sam wskazał, że nie był do końca zorientowany w tym co stanowi przeszkodę w rozpoznaniu sprawy o stwierdzenie nabycia spadku po osobie po której sprawuje tę kuratelę, a więc naruszył podstawowe obowiązki wynikające z art. 667 k.p.c.

Zgodzić także należało się z Sądem Rejonowym, że z perspektywy prawidłowości sprawowanego zarządu majątkiem spadkowym istotnym był także fakt, że Kurator decydując się na przeprowadzenie generalnego remontu mieszkania zwolnionego po byłym lokatorze, którą to czynność kwalifikować należało jako przekraczającą zakres zwykłego zarządu, nie uzyskawszy uprzedniego zezwolenia Sądu naruszył przepis art. 935 § 3 k.p.c. w związku z art. 666 § 2 k.p.c. W ocenie Sądu Okręgowego jeżeli nawet, jak to wskazuje się w apelacji z perspektywy przebiegu rozprawy kurator przypuszczał, że taką zgodę uzyskał to należy wskazać, że taka zgoda nie jest na pewno zgodą o której mowa w art. 935 k.p.c., albowiem jeśli Sąd podejmuje odpowiednią decyzję procesową, to musi uczynić to w określonej prawnie formie, a w tym przypadku decyzją tą musiało być orzeczenie w formie postanowienia. Skoro zaś w aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek decyzji procesowej w tej sprawie, to też zgodzić należało się z Sądem Rejonowym, że przeprowadzając inwestycję na tak szeroko zakrojoną skalę Kurator przekroczył przysługujące mu uprawnienia w zakresie zarządu majątkiem spadkowym, co uzasadniało potrzebę jego zmiany, aby takie czynności w przyszłości nie powtórzyły się. Tym samym w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy dokonując zmiany w osobie kuratora nie naruszył wskazanych w apelacji przepisów. Nie naruszył także art. 931 k.p.c. w związku z art. 667 §2 k.p.c., który co prawda nie był powoływany we wniesionym środku zaskarżenia, jednakże miały w tym przypadku odpowiednie zastosowanie.

Marginalnie Sąd Okręgowy wskazuje, że z perspektywy całokształtu czynności podejmowanych przez kuratora A. K. od chwili jego powołania do pełnienia tej funkcji, nie można mówić, iż wszelkie działania były błędne. Wprost przeciwnie kurator podjął szereg zasadnych i prawidłowych czynności, a wpływ na ostateczną decyzję o zwolnieniu jego osoby ze sprawowanej funkcji miały znaczenie jedynie przedstawione powyżej błędne czynności. Zdaniem Sądu Okręgowego, sąd czuwający nad całością nieobjętego spadku zgodnie z art. 666 §1 k.p.c., ma prawo do zmiany osoby kuratora spadku nad którego działaniami sprawuje nadzór, jeśli w jego ocenie czynności kuratora nie były prawidłowe i utracił on zaufanie do rzetelności wykonywania przez niego powierzonej funkcji. Pozbawienie Sądu takiego uprawnienia naruszałoby jego kompetencje i obowiązki związane z wykonywaniem ustawowej pieczy nad spadkami nie objętymi.

Na koniec stwierdzić należy, że wybór osoby nowego kuratora spadku nie budzi wątpliwości co do posiadania przez nią wiedzy i doświadczenia koniecznego do wykonywania tej funkcji. W tym zakresie apelujący nie podnosił jakichkolwiek zarzutów.

Mając powyższe na uwadze apelacja podlegała oddaleniu na zasadzie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c.

SSR Przemysław Strzelecki SSO Grzegorz Buła SSO Katarzyna Biernat – Jarek